

האם אני בטוח שנושעתי?

שאלות מהותיות

אר סי ספרול

האם אני בטוח שנושעתי?

האם אני בטוח שנושעתי?

אר סי ספרול

Can I Be Sure I'm Saved?

R. C. Sproul

Originally published in English under the title:

Can I Be Sure I'm Saved?

© 2010 by R.C. Sproul

Published by Ligonier Ministries

421 Ligonier Court, Sanford, FL 32771, U.S.A.

Ligonier.org

Translated by permission. All rights reserved.

מאנגלית: אסתר פגסין

© 2025. כל הזכויות למהדורה העברית שמורות להוצאת הגפן

office@ha-gefen.org.il

www.ha-gefen.org.il

אין להעתיק, לשכפל, לצלם, להקליט, לשכתב, לאחסן במאגר מידע או להפיץ ספר זה או קטעים ממנו בשום צורה או בשום אמצעי – אלקטרוני, אופטי או מכני, ללא אישור מראש ובכתב מהוצאת הגפן.

כל המובאות מהברית החדשה לקוחות מהתרגום החדש של הברית החדשה.

© כל הזכויות לתרגום החדש של הברית החדשה שמורות לחברה לכתבי הקודש בישראל.

נדפס בישראל

מסת"ב 978-965-7046-30-2 ISBN

תוכן העניינים

9	קיצורי שמות ספרי התנ"ך והברית החדשה
11	1. השאיפה לוודאות
23	2. ארבעה סוגי אנשים
31	3. ביטחון שווא
41	4. איך להשיג ביטחון אמיתי
53	5. המקור לביטחון מלא בישועה

קיצורי שמות ספרי התנ"ך והברית החדשה

התנ"ך

בראשית	ברא'	דניאל	דני'
שמות	שמות	עזרא	עזרא
ויקרא	ויק'	נחמיה	נחמ'
במדבר	במד'	דברי הימים א	דה"א
דברים	דבר'	דברי הימים ב	דה"ב
יהושע	יהוש'		
שופטים	שופ'		

הברית החדשה

שמואל א	שמ"א	מתי	מתי
שמואל ב	שמ"ב	מרקוס	מרק'
מלכים א	מל"א	לוקס	לוקס
מלכים ב	מל"ב	יוחנן	יוח'
ישעיה	ישע'	מעשי השליחים	מה"ש
ירמיה	ירמ'	אל הרומים	רומ'
יחזקאל	יחז'	הראשונה אל הקורינתים	קור"א
הושע	הושע	השנייה אל הקורינתים	קור"ב
יואל	יואל	אל הגלטים	גלט'
עמוס	עמוס	אל האפסים	אפס'
עובדיה	עוב'	אל הפיליפים	פיל'
יונה	יונה	אל הקולוסים	קול'
מיכה	מיכה	הראשונה אל התסלוניקים	תסל"א
נחום	נחום	השנייה אל התסלוניקים	תסל"ב
חבקוק	חבק'	הראשונה אל טימותיאוס	טימ"א
צפניה	צפנ'	השנייה אל טימותיאוס	טימ"ב
חגי	חגי	אל טיטוס	טיט'
זכריה	זכר'	אל פילימון	פילמ'
מלאכי	מלא'	אל העברים	עבר'
תהילים	תהי'	איגרת יעקב	יעקב
משלי	משלי	איגרת פטרוס הראשונה	פט"א
איוב	איוב	איגרת פטרוס השנייה	פט"ב
שיר השירים	שה"ש	איגרת יוחנן הראשונה	יוח"א
רות	רות	איגרת יוחנן השנייה	יוח"ב
איכה	איכה	איגרת יוחנן השלישית	יוח"ג
קוהלת	קוה'	איגרת יהודה	יהודה
אסתר	אסתר	ההתגלות	התג'

השאיפה לוודאות

יש קטע בברית החדשה שלדעתי הוא המפחיד ביותר בכתבי הקודש. הוא בא מפי ישוע עצמו, בסוף הדרשה על ההר. אנו נוטים לחשוב על הדרשה על ההר כעל אמירה חיובית של אדוננו. אחרי הכול, בדרשה על ההר הוא מדבר על ברכות: "אשרי עניי הרוח... אשרי האבלים... אשרי הענווים..." וכן הלאה (מתי ה 3-12). בזכות הדרשה על ההר יצא לישוע שם של מטיף שמתרכז בחיובי ולא בשלילי.

אבל בדרך כלל אנחנו מתעלמים משיא הדרשה, שבו ישוע אומר:

לא כל האומר לי "אדוני, אדוני" ייכנס למלכות השמיים, אלא העושה את רצון אבי שבשמיים. רבים יאמרו אליי ביום ההוא: "אדוני, אדוני, הלא בשמך ניבאנו ובשמך גירשנו שדים ובשמך עשינו נפלאות רבות". אז אודיע להם: "מעולם לא הכרתי אתכם, סורו ממני עושי רשע" (מתי ז 21-23).

כאן ישוע נותן לנו הצצה ליום הדין. הוא אומר שיהיו אנשים שיבואו אליו ויכנו אותו "אדון". הם יאמרו לישוע: "אדוני, עשינו ניסים רבים בשמך. שירתנו אותך, דיברנו בשמך, גירשנו שדים בשמך. בשמך עשינו את כל אלו". ישוע יאמר: "אני אפנה אל האנשים האלה ואומר: 'לכו מפה'". לא רק שהוא יאמר "איני מכיר אתכם", אלא הוא גם יאמר "מעולם לא הכרתי אתכם, סורו ממני עושי רשע".

מה שנוקב במיוחד לגבי ההזהרה המפחידה הזו הוא שישוע פותח אותה במילים: "לא כל האומר לי 'אדוני, אדוני' ייכנס למלכות השמיים". ואז הוא חוזר ואומר: "רבים יאמרו אליי ביום ההוא: 'אדוני, אדוני'".

"אדוני, אדוני"

יש רק כחמש עשרה פעמים בכל הכתובים שבהן מישהו נקרא בשמו פעמיים באותה פנייה. אזכיר כמה מהם:

- אברהם היה בהר המוריה והיה מוכן לנעוץ את הסכין בחזה של בנו יצחק, אבל אלוהים התערב ברגע האחרון ואמר לו באמצעות מלאך ה': 'אברהם אברהם', ויאמר 'הינני'. ויאמר: 'אל תשלח ידך אל הנער' (ברא' כב 11-12).
- יעקב פחד לרדת למצרים. אלוהים התגלה אליו כדי לחזק אותו וקרא לו: "יעקב, יעקב" (ברא' מו 2).
- אלוהים קרא למשה מתוך הסנה הבוער בהר חורב: "משה, משה" (שמות ג 4).

- אלוהים קרא לשמואל הנער באמצע הלילה: "שמואל, שמואל" (שם"א ג 10).
- כשישוע גער במרתא בבית עניה, הוא אמר לה: "מרתא, מרתא" (לוקס י 41).
- ישוע התאבל על ירושלים וזעק: "ירושלים, ירושלים, ההורגת את הנביאים וסוקלת את השלוחים אליה, כמה פעמים חפצתי לקבץ את בנייך כתרנגולת המקבצת את אפרוחיה תחת כנפיה ולא רציתם" (לוקס יג 34).
- שמעון פטרוס אמר שהוא יהיה חזק בכל הנסיבות, וישוע אמר לו: "שמעון, שמעון, הינה דרש השטן לטלטל אתכם כחיטים בכברה" (לוקס כב 31).
- ישוע עצר את שאול בדרך לדמשק ואמר: "שאול, שאול, למה תרדפני?" (מה"ש ט 4).
- ואולי הדוגמה הנוקבת ביותר לחזרה הזו בכתובים היא הזעקה של ישוע מהצלב: "אלי, אלי, למה עזבתני?" (מתי כז 46).

למבנה התחבירי הנדיר הזה יש משמעות בשפה העברית. כשמישהו חוזר על צורת הפנייה האישית הזו, הוא מצביע על יחס קרוב ואישי עם האדם שאיתו הוא מדבר.

אם כן, בדרשה על ההר ישוע אומר שביום הדין, לא רק שאנשים יבואו אליו ויאמרו "אדון, אנחנו שייכים לך, אנחנו שלך", אלא גם שהם יפנו אליו בנימה של קרבה אישית. הם יאמרו: "אדוני, אדוני",

כאילו הם מכירים אותו בצורה אישית ועמוקה. אבל למרות ההנחה שיש להם איתו קשר של קרבה, הוא יאמר להם: "מעולם לא הכרתי אתכם, סורו ממני עושי רשע".

ישוע אומר שיש אנשים רבים שמזדהים כמשיחיים, המשתמשים בשם ישוע וקוראים לו בכינויו המרומם, "אדון", אך למעשה הם אינם שייכים למלכות השמיים כלל וכלל. הם אינם שייכים לו ולא יוכלו לעמוד ביום הדין. ההיבט המפחיד הוא שהאנשים האלה אינם נמצאים בשולי הקהילה. להפך, הם מעורבים בחיי הקהילה, קשורים מאוד לעבודת האדון ואולי יש להם שם טוב כמשיחיים. אבל ישוע אינו מכיר אותם וייגרש אותם מעל פניו.

אני מצטט את הקטע הזה בתחילת הספר כי אם אנחנו אומרים שאנחנו משיחיים, עלינו לשאול את עצמנו: איך אנחנו יכולים לדעת שלא נהיה בקבוצת האנשים האלה שיבואו ביום הדין בציפייה להיכנס למלכות השמיים, יפנו אל ישוע בנימה של קרבה אישית ובסופו של דבר יידחו? איך אנחנו יודעים שהביטחון שלנו בישועתנו אינו ביטחון שווא? איך אנחנו יודעים שאיננו מרמים את עצמנו? איך אנחנו יכולים להיות בטוחים שנושענו?

תורה מעוררת מחלוקת

שאלת הביטחון בישועה מעוררת מחלוקת בקהילה כבר מאות שנים. קהילות רבות מטילות ספק ביכולת שלנו להיות בטוחים שנושענו. לדוגמה, בוועידת טרנטו, שנערכה במאה השש עשרה, הכנסייה

הקתולית שללה את האפשרות שאדם כלשהו יכול להיות בטוח בישועתו פרט למקרים נדירים. הכנסייה לימדה שהיחידים שיכולים להיות בטוחים בישועתם בחיים האלה הם קדושים יוצאי דופן שאלוהים גילה להם בהתגלות מיוחדת את מעמדם לפניו. לעומת זאת, חבר כנסייה מן השורה אינו יכול להיות בטוח שהוא נושע.

הכנסייה הקתולית טוענת שאצל רוב האנשים שטוענים שיש להם ביטחון בישועה, הביטחון הזה מבוסס על השערות, דעות ורעיונות שנובעים מליבם של בני אדם, ודבר אלוהים אומר עליו שהוא מלא מרמה. הכתובים מלמדים שהלב שלנו מעוות יותר מכל דבר אחר (ירמ' יז 9). לכן הכנסייה הקתולית טוענת שקל לנו לרמות את עצמנו ולבסס את הביטחון שלנו לגבי המצב שבו נמצאת נפשנו על דעות בלבד. מכאן שללא התגלות מיוחדת, איננו יכולים להיות בטוחים שנושענו.

לא רק הכנסייה הקתולית שוללת את התורה שעוסקת בביטחון הישועה. יש גם פרוטסטנטים שמאמינים שאדם יכול להיות בטוח באמונתו היום אבל לא מחר, כי הם מקבלים את האפשרות שאנשים שמאמינים בנקודת זמן מסוימת יכולים לאבד את אמונתם וכתוצאה מכך גם את ישועתם. זו הסיבה ההיסטורית שבגללה תורת הביטחון בישועה הייתה קשורה לתורה של התמדת הקדושים. לכן בעוד הכנסייה הקתולית אומרת שאיננו יכולים להיות בטוחים שנושענו, המאמינים הפרוטסטנטים האלו אומרים שאנחנו יכולים להיות בטוחים לפרק זמן מוגבל, אבל איננו יכולים לדעת מה יהיה מצבנו בסופו של דבר.

לעומת זאת, התאולוגיה הרפורמית, העמדה התאולוגית שאליה גם אני משתייך, מלמדת שאנחנו יכולים לא רק לדעת היום שנושענו, אלא גם להיות בטוחים לחלוטין שעדיין נהיה במצב של ישועה גם במותנו.

משל הזורע

ישוע התייחס לשאלה מי נושע באמת במשל הזורע:

ביום ההוא יצא ישוע מן הבית וישב על יד הים. כיוון שנקהלו אליו המון עם רב, ירד לסירה לשבת בה וכל ההמון עמד על החוף. אז דיבר אליהם רבות במשלים ואמר: "הינה הזורע יצא לזרוע. כאשר זרע נפלו כמה זרעים בשולי הדרך ובאו ציפורים ואכלו אותם. אחרים נפלו על אדמת טרשים, במקום שלא הייתה להם הרבה אדמה, ומיהרו לצמוח מפני שלא הייתה להם אדמה עמוקה. אולם כשזרחה השמש נצרבו ובאין שורש התייבשו. אחרים נפלו בין קוצים, אך הקוצים צמחו והחניקו אותם. ואחרים נפלו על אדמה טובה ועשו פרי - זה פי מאה, זה פי שישים וזה פי שלושים. מי שאוזניים לו, שישמע!" (מתי יג 1-9).

חשוב לציין את ההקשר של המשל הידוע הזה. ממש לפני שישוע סיפר את המשל, מישוהו אמר לו: "הינה אימך ואחייך עומדים בחוץ ומבקשים לדבר איתך" (מתי יב 47). אבל ישוע ענה: "מי היא אימי ומי הם אחיי?" (פס' 48). אחר כך הוא הצביע על תלמידיו ואמר: "הינה אימי ואחיי, כי כל העושה את רצון אבי שבשמיים הוא אחי ואחותי ואימי"

(פס' 49-50). ישוע אמר שאחיו האמיתיים הם אלו שעושים את רצון האב ולא רק אלה שמחליטים ללכת אחריו.

צריך לזכור תמיד שאיש לא הכריח את יהודה איש קריות להפוך לתלמיד. יהודה בחר ללכת אחרי ישוע. הוא החליט בעצמו ללמוד מישוע ונשאר לצד אדוננו בזמן פעילותו עלי אדמות במשך שלוש שנים. אך הכתובים אומרים על יהודה שהוא היה שטן (יוח' ו 70). יהודה לא היה אדם שנושע באמת ואחר כך הפסיק להאמין ואבד בחטאיו, אלא אדם שלמרות קרבתו לישוע, מעולם לא נושע. כדאי לנו לעצור ולחשוב על כך כאשר אנחנו חושבים על מצב נפשנו.

מאוחר יותר בספר מתי ישוע הסביר את משל הזורע. זהו אחד המקרים הנדירים בבשורות שבהם ניתן לנו הסבר למשל. ההסבר הזה מועיל מאוד מאחר שהמשל שונה בצורתו מהלימוד הרגיל באמצעות משלים. לרוב המשלים יש רק מסר אחד. לכן בדרך כלל מסוכן להפוך משלים לאלגוריות כי יש להן כמה משמעויות לאורך הסיפור. משל הזורע דומה יותר לאלגוריה כי ישוע מעביר בו כמה מסרים.

כך ישוע מתחיל את ההסבר שלו: "ובכן שמעו אתם את פשר משל הזורע. כל השומע את דבר המלכות ואיננו מבין, בא הרע וחוטף את מה שנזרע בלבבו. זהו הנזרע בשולי הדרך" (מתי יג 18-19). את הקבוצה הראשונה שישוע דיבר עליה מייצגים הזרעים שנפלו בשולי הדרך. בעבר, בעונת הזריעה, החקלאי קודם זרע את השדה ורק אחר כך חרש אותו. אבל כל זרע שנפל בשולי הדרך לא נחרש אל תוך האדמה. הוא שכב על הקרקע הקשה ללא שום יכולת להכות שורשים, והציפורים אכלו אותו. ישוע מדמה את הציפורים לשטן. אנשים רבים דומים לזרע הזה.

הם שומעים את הבשורה מוכרזת להם, אבל היא אינה משפיעה עליהם. היא אינה מכה שורש בחייהם.

ישוע המשיך בדבריו: "הנזרע על אדמת טרשים הוא השומע את הדבר ומייד מקבל אותו בשמחה, אך אין לו שורש בתוכו ורק לשעה יעמוד, ובהיות צרה או רדיפה בגלל הדבר הוא נכשל מייד" (מתי יג 21-22).

אם תלכו לאספת בישור או תצפו באספה כזו בטלוויזיה, אולי תראו קהל גדול שנענה לקריאה להאמין בבשורה ומצטופף בקדמת הבמה. פעם קראתי כתבה על מבצע בישור בין לאומי עצום שבו מיליוני אנשים החליטו כביכול ללכת בעקבות המשיח. כשקראתי זאת תהיתי כמה מאותן החלטות היו חזרה אמינית בתשובה וכמה מהן היו שטחיות. אנשים נהנים לשמוע את המסר באירועים כאלה, והתגובה הרגשית שלהם עשויה להניע אותם להחליט ללכת אחרי המשיח. אבל כבר הוכח שרבים מאלו שבאים לקדמת הבמה באספת בישור זונחים את ההתחייבות שלהם תוך זמן קצר. התגובה הרגעית שלהם לרוב אינה מבוססת.

איני רוצה להיות קשוח מדי בתגובה שלי לדיווחים על מבצעי בישור מוצלחים. אני מבין שכל ארגוני הבישור מתקשים להעריך את מידת ההצלחה שלהם. קהילות עושות זאת בדרך כלל באמצעות דיווח על מספר חברי הקהילה שלהן, ועד כמה המספר גדל בתקופה מסוימת. ארגוני בישור עושים זאת באמצעות ספירת האנשים שבאו לקדמת הבמה, הצביעו, חתמו על כרטיס או התפללו. הארגונים האלה רוצים נתונים סטטיסטיים כדי שיוכלו להעריך את תגובת הקהל.

אבל איך אפשר להעריך מציאות רוחנית? כל מי שהיה מעורב בבישור יודע שאיננו יכולים לראות את הלב ולכן לא נותר אלא לספור את כמות האנשים שהחליטו להאמין בישוע. אבל במשל הזורע ישוע מזהיר אותנו בעניין זה ואומר שרבים שומעים את הבשורה בשמחה אבל אינם עומדים באמונה. הסוג הזה, הסוג השני של הזרעים נופלים על אדמה סלעית - אדמה כה רדודה, עד שהזרעים אינם מצליחים להכות בה שורש, וברגע שהשמש מפציעה, הנבטים מתחילים להתייבש. כתוצאה מכך הם מתים ואף פעם אינם מניבים פרי. ישוע אומר לנו שאנשים נכשלים בגלל הקשיים והרדיפות שעומדים באופן בלתי נמנע בדרכם של המאמינים.

ישוע הסביר מהו הסוג השלישי של הזרעים ואמר: "הנזרע בין הקוצים הוא השומע את הדבר, אלא שדאגות העולם הזה ומדוחי העושר מחניקים את הדבר ולא יעשה פרי" (מתי יג 22). הזרע הזה מייצג קבוצה של אנשים ששומעים ומקבלים את הדבר, אבל ענייני העולם הזה מכריעים אותם, דאגות העולם "מחניקות את הדבר" כמו קוצים.

ולבסוף ישוע אומר: "הנזרע על האדמה הטובה הוא השומע את הדבר ומבין וגם עושה פרי" (מתי יג 23).

מכאן ברור שרבים מגיבים למסר הבשורה בשמחה אך בסופו של דבר אינם ממשיכים בחיי אמונה. לא כל מי ששומע את דבר אלוהים נושע, וכך גם לגבי רבים שבתחילה נענו לו בחיוב. אלה שנושעו באמת הם אלו שמוכיחים שהם עושי הדבר. כשהזרע מכה שורשים וגדל, הוא מניב פרי.